ւոր ուժմտաւոր ծննդավայրերուն: Երբ խառնուրդ կ'ըսեմ, մի հասկնաք՝ խառնաչփոթ, անճահ, անզարդ: Ներշնչակութիւնն է առնոր լեզուին բնորոշ գիծը· սահուն, սիրուն: Ինչ որ լեզուն կը զեղեցկացնէ, զայն ճապաղութենէ կ'ազատէ, ճկուն ու ջղուտ կը զարձնէ, զայն կ'առնէ Սարուխան երկու զառաջարքառներէն ու կը յօրինէ Սարուխանեան զրական լեզուն — լաւագոյն լուծումը առանց պայքարին: Ու նա ուզեց այդ լուծման յանգիլ, քանի որ նպատակն էր ոչ լոկ կովկասահայուն, եւ ոչ լոկ Թրքահայուն, այլ երկուքին ալ ծառայել, երկուքէն ալ հասկցուիլ, եւ երկուքն ալ զրգռել համոզել՝ զիրար ճանչնալու, հասկնալու, իրարու զործակցելու: Հաչտութիւնը զոր կնքած են Սարուխանի զրչին ներքեւ արեւելեան եւ արեւմտեան հայերէնները, պէտք էր տիրել կովկասահայուն եւ Թրքահայուն, Պոլսոյ եւ Թիֆլիսի մէջ: Լեզուն խորհրդանիշն էր այն զաղափարականին, որուն նուիրուած էր Սարուխան իր զրականութեամբ:

Ի ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ԱՒՈՒՐ

ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԻ ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՍՏԱԿՈՅՆ

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՏԵԱՌՆ ԱՌԱՔԵԼԻ ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՑ

ԵՐԳԷ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ„Ի

ԶՆՈՒՇԳՍ

ԱՕՍՓ Հ· Ն· ԱԿԻՆԵԱՆԻ

ԱՒԻՑ ԸԶՔԸՆԱՐ ԵՐԳԵԼ Ի ՆԸՒԱԳՍ ԶԱՒՈՒՐՍ ՅԻՇԱՏԱԿ,
ԹԷ ԻՅԵՆ ԱՂԻՓ ՅԱՅՏՆԵԼՈՑ ԶԸՂՁԻՑ ԿԱՐՈՂ ԵՒ ԱՏԱԿ:
ՀԱՍՑԵՆ Ի ԹԻԿՈՒՆՆՍ ԳՈՒՍԱՆՔ ԿԸՂԱՐՁԱՑ ԵՒ ՊԱՐՓ ԵԳԵՐԱՑ,
ՅԱՒԵՐԺԱՀԱՐՍՈՒՆՔ ԿՈՂՄԱՆՅԸՆ ԿՈՂԱՑ ՅԸՍՏԱԿ ԱՂԲԵՐԱՑ,
ՅՕՐԻՆԵԼ ԳԵՂՕՆՆ ԵՒ ԵՐԳՍ ԴԸՐՈՒԱՏԵԱՑ ՅԱՐԵԱՅՆ ԱՍՊԱՐԷՍ,
ՀԻՍԵԼ Ի ՎԱՐԴԻՑ ՊՐՍԱԿՍ ԲՈԼՈՐԻՑ ՊՍԱԿԵԼ ԶԱՐԷՍ·
ԶԻ ՄԱՏՉԻ ԸՄԲԻՇ ԱՅՍՕՐ Ի ՀԱՆԴԷՍ, Ե՛Ւ ՓՈՐՁ Ե՛Ւ ԸՆՏԻՐ,
ԲԱԶԿՕՐ ԿՈՐՈՎԻ ՄԸՏՕՓԸՆ ՀՈՒԺԿՈՒ, ՓԱԶԱՑ Ի ԼԸՆԴԻՐ:
ՏԵՍԱՓ ՄԵՓ ԸԶՓԵԶ, ՅՈՐԵԼԵԱՐ ԱՐԳՈՑ, ԸՄԲԻՇ ՅԱՍՊԱՐԷՍ,
ՈՒՐ ԶԱՄԸՍ ՅԻՍՈՒՆ ՀԸՆՁԵՅՑԸ ԿԱՅԹՒՆՆՍ Ի ՄԵՐ ԿԱՁՈՒՐԷՍ:
ԱՅՕ՛ ՈՉ ԱՆՑՆԸՐ ՂՍ ՈՂԻՒՄՊԻԱԿԱՆ ՄԸՐՅԱՆԱՑ ՀԱՆԴԷՍ,
ԱՅԼ ՎԱՍՏԱԿՓ ԳԸՐՉԻՓ ՀԻՒՍԵՅԻՆ ԶՓԸԼՒՈՎՊ ՓԵԶ ՊԸՍԱԿՍ ԱՆՏԵՍ:
ԹԼՊՏՑ ԵՒ ԶԻՅԵՍ ԿԱՐՕՏ ՊԸՍԱԿԱՑ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒՃԱՆԱՑ,
ԸՆՊ ԱՅՆՉԱՓ ՃԸԳԱՆՑ, ՊԼՍՊԷՍ ՎԱՍՏԱԿՈՑ, ՋՈՐ ԱՆՁՆ ՓՈ ՋԱՆԱՑ,
ԱՅԼ ԿԱՆ ԵՒ ՄԸՆԱՆ ԱՐԳԱՍԻՓ ՓԸՐՏԱՆՅՓ ՅԻՇԱՏԱԿ ԱՆԱՆՑ,
ՋՈՐ ԴԱՐՓ ՊԱՏՄԵՍՅՑԸՆ ԱՐԴԱՐ ԴՐՈՒԱՏԵՕՓ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ:
ՊԱՐՅԻՆ ՓԵՒ ԿԸՂԱՐՁՓ ԵՒ ՄԱՅՐՆ ՓԱՂԱՓԱՑ ԱՄՈՒՐՆ ԱՐԳԱՆՈՒՋ՝
ԹՕԹԱՓԵԱԼ ԸՁՍՈՒԿ, ՅԱՄԱՓԵԱԼ ԶԱՐՏՕՍՐ ՈՐՊԷՍ Ի ՅԱՆՈՒՐՁՍ:
ՓԵՁ ԸՆԾԱՅԱՐԵՐ ՏՓՂԻՍ ԵՒ ԲԱԳՈՒ ԵՒ ԱԶԱՏՆ ՄԱՍԻՍ,
ԵՒ ՏՈՒՆՆ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ, ՅՈՐՈՑ Ի ՊԱՐՅԱՆՍ ԵՒ ԴՈՒ ԻՍԿ ԴԱՍԻՍ:
ԻՍԿ ՅԱՐԿՍ ՄԼԻԹԱՐԱՑ ՓԵԶ ՀԱԲԱԶԱՏԻՓ ՈՉ ԸՆԾԱՅՍ ՊԱՇՏԷ,
ԱՅԼ ԳՈՒԹ ՀԱՅՐԵՆԻ, ՍԷՐ ՍԵՒՆ ԵՒ ՋԵՐՄԻՆ ՅՈՍԿԻ Ի ՏԱՇՏԷ·
ՋՕՐԷՆ ԴԱՅԵԿԻ ԱՒ ԴԱՅԵԿՈՐԴԻՆ ԼԱՑՏԱՆ ՄԵՐ ԱՂԻՓ,
ԶԻ ԶԱՓԱՄԲՓ ԾՈՎՈՒ ԾՐՓԻՆ ԼԱՆԴԱԿԱՓ ԵՒ ՎԷՏ ՎԷՏ ԱՂԻՓ:
ԼԵՒԵՍՅՑ՞ ԱՐԴԵՕՓ ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՑ Ի ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԻՆ,
ՅՈՐԺԱՄ ՄԸՇԱԿԻՆ ԻՒՐՈՑ ԻՍԿ ԱՅԳՒՈՑՆ ԵՐԱՒՏԻՓ ՁՕՆԻՆ:
ԱՆԿԱՆ ՍԵՐՄԱՆՆԻՓ ՍԵՐՄԱՆԱՑԱՆԻՑ, Դ՝ ԵՏՈՒՆ ԱՐԳԱՍԻՍ,
ԵՒ ԶԻ՞ ԻՍԿ ԲԸՆԱԻ Ի ՀՆՁԵԼ ԶԱՐԳԻՒՆՍ ՓԸՐՏԱՆՅԸՂ ԿԱՍԻՍ:
ՏԱՅԵՆ ՓԵՁ ԵՐԿԻՆՓ ԴԱՐՁԱԴԱՐՁՍ ԱՄԱՑ ԹԱԹԱՂՈՒՆ ԶԵՂՈՒՆ,
ԶԻ ԳՈՐԾԵԼ ՄՏԱԳԻՒՐ ՄԵՂՔՐ Ի ՓԵԹԱԿՍ ՄԱՐԹԱՍՅՑ ՄԵՂՈՒՆ:
ՄԻ ՄԸՏՅՑ ԶՓԵԻ ԱՐԵԳԱԿՆ Ի ՄԱՐ, ԶԻ ԼՈՑՍՆ ՏՐԻՒՆԶԵԱՆ
ՇՈՂԱՅՑՅԼ ՅԱՆԿՈՐՈՂ ԸՁՃԱՆԱՊԱՐՀԱԿՓ ԱՑԺՄ ԵՒ ՄԸՇՏՐՆԶԵԱՆ:

Ի ՎԻԵՆՆԱ, 33· ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1937:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐ Ա. ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԻ ԱՌԹԻՒ

Bruxelles, le 2 Octobre 1937.

Notre Société félicite vivement Monsieur Saroukhan pour son activité littéraire cinquantenaire et se remémore sa collaboration pour la fondation de la chaire d'Arménologie à l'Université de Bruxelles.

Amis, Institut Oriental.

Roma, 2 Ottobre 1937.

Plaudo cordialmente celebrazione operosita moltiforme nobile concittadino cordiali voti benaugurando.

Agagianian Vescovo.

Հռոմ, 29 Սեպտեմբեր 1937:

Մեծապատիւ եւ Մեծարգոյ
Պարոն Առաքել Սարուխանեան
Սիրելի համշէրակ եւ ազնիւ Բարեկամ
ի Վիեննա:

Ձեր գործունէութեան բարենշան յիսնամեայ յոբելեանը պատեհ առիթ մը կ'ընծայէ ինձ արտայայտուիլ Ձեր արդիւնաշատ անձին նկատմամբ:

Դուք, մեծարգոյ Պարոն, ոչ թէ բաւարար եւ չնորհի մի՛ջոցաւ է որ մատնանիշ կ'ըլլաք չնորհաչս Ձեր բարեկամաց, այլ միայն չնորհիւ Ձեր բանիմաց եւ իրապէս գործունէութեան եւ ճշդապահ ու հաւատարիմ ծառայութեան եւ ճշդապահ ու հաւատարիմ ծառայութեան: Դուք համեստ եւ կարկառուն դէմք մ'էք ի պատիւ հայ համայնքին, միշտ ուղիղ եւ անչահախնդիր: Ձեր ճշմարիտ ազգասիրութիւնը կը վառարանէն Ձեր երկասիրութիւնը կը վառարանէն Ձեր երկասիրութիւնները· ամէն ժամանակ եւ ամէն ուրեք՝ դասէր ընկերութեանց անդամակցած էք եւ սատար հանդիսացաք ազգային գործոց մէջ սատար հանդիսանալու ամէն տեղ եւ յամենայնի: Ձեր երակներուն մէջ հայ արիւնն հոսած է եւ այս յատկացեալ տարիքի մէջ եւս կը մնայ տակաւին:

Ձեր հայրենի կրօնքին վառած յաւէտ պատեհ առիթ չէք զլացած անոր բարգաւաճանաց եւ պայծառութեան համար աշխատիլ: Վկայ են այս արտայայտութեան Ձեր քանիցս ի Հռոմ ճանապարհորդելը եւ Սրբազան Պապերու աչխարհահռչակ վեհաչուք ծիրանաւորներու հետ, իմա երջանկայիշատակ Ռամպօլլա եւ Մերքի դէլ Վալլ, տեսնելու, արծարծելու հայ կաթոլիկէութեան հոգեւոր վարչութեան խնդիրը ի Ռուսիա, եւ երբ Տերամբ, յաջողութիւն զտաք եւ սկսաք մեծաքայլ զարգանալ սոյն վարչութիւնը, որքան մեծ հրճուանօք կը խայտար Ձեր կրօնասէր եւ ազգասէր սիրտը, որուն ես ինքնին վկայ եմ: Ձեմ կրնար մոռանալ Ձեր անձնական աչակցութիւնը եւ ինձ իսկ գլխովին ի զոհ աչակցութիւնը եւ ինձ իսկ գլխովին ի զոհ Կովկաս մինչ Առաքելական կառավարիչի Կովկաս մինչ Առաքելական կառավարիչի պաշտօնս վաստակաւոր Եւ ախտզոսիս Վատիկանէն հաստատուած եւ Ռուս պետութենէն ընդունուած կը վարէի սոյն պաշտօնը: Քանի անգամ փոխարքային եղած ենք ի միասին մեր կրօնական եւ ազգային գործոց բարօրութեան համար սատար եւ հովանաւորութիւն խնդրելու:

Ահա այսպիսի վերյիչումներով առլցեալ կ'ըսեմ. Ձեր յիսնամեայ գործունէութիւնը հայութեան եւ ուղղափառութեան հորիզոնի վրայ իբր ճաճանչազեղ աստղ մը կը փայլի· Ձեր ճշմարիտ բարեկամները՝ յորոց կարգին եմ եւ ես, սերկեան կը հրճուին եւ կուտեմ եւ ես, սերկեան կը հրճուին եւ կուտեմ սրտիւ կը չնորհաւորեմ Ձեր յոբելեանը: Օն սրտիւ կը չնորհաւորեմ Ձեր յոբելեանը: Օն ուրեմն հաճեցէք ընդունիլ ի դիմաց Ձեր անկեղծ բարեկամիս, չնորհաւորութիւններն եւ կեղծ բարեկամիս, չնորհաւորութիւններն եւ Ձեր մաղթանքները· Թող չնորհէ Ձեզ Երկինքը, որ յամայր ամս Ձեր գործունէութիւնը չարունակէք եւ օգտակար ըլլաք կրօնքիս եւ Ազգիս՝ ինչպէս մինչեւ հիմայ, յայսմ հետէ եւս, որքան կեանք որ չնորհէ Ձեզի բարեբար Աստուած, բարեաց պարզեւատուն: Ահա այսպիսի սրտաբուխ զգացումներովս կը կնքեմ նամակս կրկին մաղթանօք, որ իբրեւ նորափեսուր արծուի նորոգի Ձեր մանկութիւնը՝ երկինքց զեղուն թաթաղուն օրհնութեամբ:

Ձերդ աղօթարար

Սարգիս եպիսկոպոս Տէր Աբրահամեան
Տիտղոսաւոր Կոկիսոնի եւ Ձեռնադրիչ Հայ Ծխի ի Հռոմ:

© National Library of Armenia